

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **D. Ż.**

skazanego za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 24 kwietnia 2024 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Jaworznie z dnia 19 maja 2023 r.,

sygn. akt II K 140/23

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Jaworznie.**

Małgorzata Bednarek Adam Roch Paweł Kołodziejski

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 maja 2023 roku, sygn. II K 140/23, Sąd Rejonowy w Jaworznie uznał D. Ż. za winnego tego, że w okresie od 22 marca 2019 roku do 10 września 2022 roku w J. uchylał się od wykonania na rzecz córki L. C., reprezentowanej przez matkę I. C., obowiązku alimentacyjnego określonego co do

wysokości w kwocie po 400 złotych miesięcznie wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublińcu z dnia 19 kwietnia 2018 roku o sygn. III RC 118/17, a łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, czym wyczerpał znamiona art. 209 § 1 k.k. i za to na mocy tego przepisu wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Powyższy wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się w pierwszej instancji.

Kasację od powyższego orzeczenia na niekorzyść skazanego wywiódł Prokurator Generalny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k. i art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, dotyczących uprzedniej karalności oskarżonego, co doprowadziło do niedokładnego określenia przypisanego mu czynu i skazania D. Ż. wyrokiem z dnia 19 maja 2023 r., sygn. II K 140/23, za cały zarzucany mu aktem oskarżenia czyn z art. 209 § 1 k.k., popełniony w okresie od 22 marca 2019 r. do 10 września 2022 r., podczas gdy za występki na szkodę tej samej małoletniej pokrzywdzonej, zamykający się w granicach od 14 czerwca 2019 r. do 3 grudnia 2019 r. został on już uprzednio prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublińcu z dnia 17 lutego 2020 r., sygn. akt II K 646/19. Podnosząc powyższe zarzuty Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Jaworznie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się zasadna, a wobec oczywistości tego stwierdzenia, podlegała rozpoznaniu na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący, że Sąd Rejonowy w Jaworznie dopuścił się rażącego naruszenia przepisów o charakterze procesowym, w szczególności art. 366 § 1 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. W konsekwencji tego uchybienia doszło bowiem do dwukrotnego skazania D. Ż. za ten sam fragment czynu zabronionego, w postaci uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego względem tej samej pokrzywdzonej, wbrew treści art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Przed wydaniem zaskarżonego wyroku w obrocie prawnym funkcjonował już

bowiem wyrok nakazowy wydany przez Sąd Rejonowy w Lublińcu w dniu 17 lutego 2020 roku, sygn. II K 646/19, mocą którego D. Ż. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1a k.k. popełnionego na szkodę L. C. w okresie od 14 czerwca 2019 roku do 3 grudnia 2019 roku.

Analiza przedstawionej sytuacji prawnej D. Ż. prowadzi do oczywistego wniosku, że okres uchylania się od świadczeń alimentacyjnych przypisany mu na mocy kolejnego z wydanych wyroków, tj. orzeczenia zaskarżonego kasacją – na przestrzeni od 14 czerwca 2019 r. do 3 grudnia 2019 r. – został już w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej uprzednio i prawomocnie zakończonej, o czym świadczy treść ww. wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Lublińcu. **Przyjęciu tożsamości czynów z art. 209 § 1 k.k. w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. nie stoi na przeszkodzie fakt różnicy ich opisów i kwalifikacji prawnej, wynikający z przyjęcia we wcześniejszym rozstrzygnięciu dodatkowego znamienia w postaci narażenia osoby uprawnionej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.**

Prawidłowa jest przy tym konkluzja Prokuratora Generalnego, że zaistniała w tej sprawie sytuacja procesowa, odnosząca się do przypadku wieloczynowego przestępstwa niealimentacji, nie skutkuje zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci powagi rzeczy osądzonej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. W orzecznictwie ugruntowany jest bowiem pogląd, iż przeszkoda procesowa z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. zachodzi wyłącznie wtedy, gdy okresy obu przypisanych oskarżonemu czynów pokrywają się ze sobą i są identyczne, względnie gdy okres ustalony w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 lutego 2021 r., IV KK 186/20, Lex nr 3174817; z dnia 9 sierpnia 2017 r., II KK 222/17, Lex nr 2337346; z dnia 17 listopada 2004 r., V KK 272/04, Lex nr 163223). Taka zaś sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi, bowiem w zaskarżonym wyroku D. Ż. przypisano dłuższy okres popełnienia przestępstwa, tj. od 22 marca 2019 roku do 10 września 2022 roku. W wypadku przestępstw wieloczynowych, do których należy występki z art. 209 § 1 k.k., nie ma stanu rzeczy osądzonej, jeśli uprzednie prawomocne skazanie dotyczy tylko fragmentu zarzuconego później czynu. Uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego w okresie

nieobjętym prawomocnym skazaniem jest już nowym czynem przestępnym, pociągającym dalszą odpowiedzialność karną, przy czym granice czasowe kolejnego przestępstwa winny być dokładnie określone, z uwzględnieniem treści poprzedniego wyroku skazującego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2002 r., V KK 10/02, Lex nr 53910). Tym samym zachowania D. Ż. wykraczające poza ramy czasowe wcześniejszego skazania będą mogły stanowić materię ponownych rozważań w kontekście wydania ewentualnego wyroku skazującego.

Na tle powyższego stwierdzić należy, że choć nie doszło w tym przypadku do obrazy art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., gdyż czasookres przypisanego czynu został w wyroku wskazany, to jednak został on przez sąd rejonowy ustalony wadliwie na skutek niewyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, w tym przypadku odnoszących się do uprzedniej karalności D. Ż., a zatem był wynikiem niewyczerpania dyspozycji zawartej w art. 366 § 1 k.p.k., które to uchybienie miało charakter rażący.

Zdiagnozowane uchybienia musiały skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania, w toku którego sąd ten, uwzględniając wyżej poczynione uwagi, rozważy zasadność stosownej modyfikacji opisu czynu zarzucanego oskarżonemu, eliminując w szczególności okres, za który D. Ż. został już prawomocnie skazany. Wyłączenie z zarzucanego oskarżonemu okresu objętego wcześniejszym skazaniem, tj. od 14 czerwca 2019 r. do 3 grudnia 2019 r. spowoduje jednocześnie, że w prowadzonym postępowaniu dojdzie do wyodrębnienia dwóch okresów niealimentacji. Oba zatem będą musiały zostać ocenione przez sąd przez pryzmat wypełnienia przesłanek wymaganych dyspozycją art. 209 § 1 k.k. dla prawidłowego ukształtowania opisu ewentualnie przypisanego oskarżonemu czynu.

Mając na względzie powyższe okoliczności, zaskarżony wyrok należało uchylić i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Jaworznie do ponownego rozpoznania.

[J.J.]

[ms]

Małgorzata Bednarek Adam Roch Paweł Kołodziejski